

PATNUBAY NG BAYAN

THE PEOPLE'S GUIDE—GUIA DEL PUEBLO

YEAR
AÑO
TAON

IV

MANILA, AUGUST
MAYNILA, AGOSTO

1918

No. 40
BLG.

Grafono
Columbia
Conquistador
P 35.00

MGA KAIBIGAN: Ito ang pinakamabuting mungkahi.

ANG MUSIKA ay siyang sanhi ng madlang kaginhawahan.

Upang makarinig ng lalong malinging tugtugin sa sandaigdigan ay nagtatangkilik ang bawat nakaririwasang mag-anak ng

**Grafófono at mga
Plakang Columbia**

Grafono
Columbia
Campeon
P 70.00

¿Ibig ba ninyong libangin ang inyong mga kaibigan?
¿Ibig ba ninyong mag-aral ng sayaw?

BUMILI NGA KAYO NG ISANG
GRAFONOLA

AT PATI SAKIT AY LALAYO SA INYO

Mga halaga: mula sa P15.00, P30.00 P40.00
P45.00 P70.00 P80.00 hangang -P-450.00.

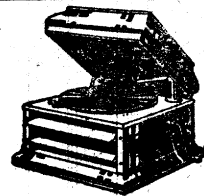
MAGAANG ANG PAGBABAYAD

Kayo'y sumulat at humingi ng Catalogo ngayon din

BEK'S

ESCOLTA.

MANILA.

Grafonola
Columbia
Jewell
P90.00

Urrutia y C.^a

Exportadores é Importadores

Comerciantes en toda clase de productos del país
Consignatarios de los vapores.

'Albay," y Ntra. Sra. de Begonia," con servicio regular á
los puertos de Legaspi, Tabaco, Lagonoy y Daet.

Muelle de la Industria 1043
MANILA, I. F.

Dirección Telegráfica: "URRUTIA"
Claves: AI, ABC, 4.a y 5.a Edicion y Lieber's

P. O. Box 597.
Teléfono 319

INSULAR LUMBER COMPANY

Our Tanguile and Almon Lumber Offers an Acceptable
and Reasonably Priced Substitute

FOR

MAHOGANY

Large Stocks Always on Hand Well Manufactured
and Seasoned.

Write for Samples and Prices.

MANILA, P. I.

THE PEOPLE'S GUIDE

ENGLISH SECTION

EDITOR P. L. STANGL, B. S.

P. O. Box 733, Manila.

PROPRIETOR AND MANAGER:

SOFRONIO G. CALDERÓN

758 Reina Regente, Binondo, Manila.

SUBSCRIPTIONS

Single No. . . . . P 0.10

One year . . . . . , 1.00

„ „ in provinces . . . . . , 1.20

U. S. and Foreign: one year . . . , 2.00

4th Year.

MANILA, AUGUST 1918

No. 40

LEND A HAND

While on the one hand the present abnormal circumstances, which affect the Philippines in common with the rest of the world, have had a stimulating effect on agriculture and commerce alike, so that we have seen whole provinces enjoying great prosperity by reason of the high prices paid for their principal products, yet on the other hand there has, unfortunately, been a dark side to offset the bright one mentioned above. Thus we have seen, through lack of ships at reasonable, even equitable, freight rates, the sugar of Negros and Panay condemned to deteriorate in the Iloilo and Negros warehouses, by reason of this fact, at the very same time while the U. S. is forced to short ration on sugar for lack of this same abundance stagnating over here.

Again, while Leyte reaps a huge profit from the sale of her abaca, she is on the verge of starvation for lack of rice and other necessary food, as monopolistic greed controls and limits the supply and distribution to these outlying districts of this necessary cereal, securely hiding behind a real shortage of this food staple, aggravated by inefficiency in moving the abundant rice of Pangasinan and Nueva Ecija on the part of the railroad, while Leyte has money which it can neither eat nor use to buy food, all because too much land and effort was put into production of the exportable, but ined-

ible, abaca, without care being taken to devote enough to food production at home.

Then comes the recent storm, destroying large part of the newly planted rice of Pangasinan, Nueva Ecija, Bulakan and Rizal, as well as nearly all the auxiliary staple, nearly ripe, corn, in these same districts, so that next season there is bound to be a very real shortage of cereal of native production, placing the Philippines in a very critical position at a very critical time.

It becomes absolutely necessary therefore that everybody in the islands should lend a hand to increase food production, by planting every available bit of land to some food crop, so as to make up this threatening shortage, and, above all, to supply locally as much food as possible so as not to have to depend on other districts or countries to make up what is lacking, when perhaps these either have none to spare themselves, or else transportation difficulties or expense opposes a barrier of fatal consequences.

This month there will meet in Manila the 4th. Agricultural Congress. We welcome them and hope their coming together will be of great good to them as well as the country at large; we recommend to them this problem, that they may enlist every able-bodied person in their respective district, to do their share to keep want from the islands next year.

LEND A HAND!

PHONE

3576

I. de LEON

EXPERT HOUSE & SIGN PAINTER
AT LOWEST PRICES.

175 ROSARIO, BINONDO, MANILA.

TEL.

3576

Facts about the Philippines

HISTORY

The Philippines were discovered by Magellan in 1521. In 1565 the Spaniards made the first permanent settlement at Cebu. In 1570 they occupied Manila, and were in control of the islands until 1898, the year of American occupation.

GEOGRAPHY

The total number of charted islands exceeds 3,000. Many of these, however, are mere rocks or coral reefs. The largest islands are Luzon, with an area of approximately 41,000 square miles, and Mindanao, area about 36,000 which is inhabited principally by the Moros. Next in order are Samar, Negros, Panay, Paragua, Mindoro, Leyte, Cebu, Bohol, and Masbate.

The archipelago lies about 600 miles off the coast of China, in approximately the same latitude as Central America. The northernmost group is but a short distance south of the Japanese island of Formosa, while the southernmost extremities reach close to Borneo and the Celebes.

GENERAL

The principal cities and commercial ports in the order of their importance are Manila, Iloilo, Cebu and Zamboanga. Manila is situated on the island of Luzon, Iloilo on Panay, Cebu on the island of that name, and Zamboanga on Mindanao. Manila is the capital, the first port of the islands, and the chief commercial center. It is distant two days by sea from Hong-kong, four days from Nagasaki, five from Shanghai, and seventeen to twenty-eight from San

Francisco or Seattle, according to the varying speed of the different vessels on the run. A seventeen knot ship could make the passage from the Pacific Coast to Manila direct in 15 days. The route at present followed touches the principal ports of China and Japan, affording through passengers ample opportunity for a visit in those interesting countries during the regular stops.

AREA

The total area of the Philippine Islands is 120,000 square miles made up as follows:

	Sq. Mi.
Commercial forest	61,000
Non-commercial forest	11,000
Cultivated land	14,000
Grass land	20,000
Unexplored and other smaller islands	14,000
TOTAL	120,000

The cultivated lands include:

	Acres
Rice	2,189,000
Abaca (hemp)	1,236,000
Coconuts	680,000
Corn	1,070,000
Tobacco	145,000
Sugar cane	444,000
Maguey	76,000
Cacao	2,600
Coffee	2,000

2½ acres - about one hectare.

REAL PROPERTY

The assessed value (in U. S. currency) of taxable real estate of the islands is as follows:

Manila (15,577 parcels) . . .	\$ 52,017,000
Total real estate outside Manila	146,090,000
Maximum tax rate Manila . .	1½ per cent.
Maximum provincial tax rate .	7.8 per cent.

MOULDING

Fishing Tackle Rods Reels Tines
Hooks Spoon Hooks Artificial
bait etc.

Complete Stock.

SQUIRES BINGHAM Co.

MANILA Sportman's Headquarters SHANGHAI

The Sanitary Steam Laundry

TELEFONO 529

918 CALLE ARLEGUI

Es la mas conocida lavandería de vapor.

Lava higiénicamente las ropas y muy á propósito para esta temporada de enfermedades contagiosas.

Allotted as follows:

- $\frac{1}{8}$ per cent Roads and Bridges.
- $\frac{1}{4}$ per cent Municipal Primary Schools.
- $\frac{1}{4}$ per cent Municipal, General.
- $\frac{1}{4}$ per cent Provincial, General.

There is no personal property tax.

POPULATION

The total population of the Philippines is estimated to be 10,000,000, of which about 900,000 belong to the non-Christian, or uncivilized tribes. Manila has a population of 271,800, made up as follows:

Americans (outside of Army and Navy)	5,000
Filipinos	236,900
Spaniards	4,400
Other Europeans	1,500
Chinese	16,600
Filipino transients in Manila	5,500
All others	1,900

Total 271,800

CLIMATE

The Philippine Island have a mildly tropical climate. The nights are cool and sunstrokes are unknown. The temperature record for the past 30 years shows an average of 80° F. The recorded death rate per 1,000 whites in Manila for 1917 was 8.8 as compared with 16.5 for New York, 15 for San Francisco, 14 for Chicago, 18 for Glasgow, and 22 for Belfast.

COMMERCE

The exports of the islands for the calendar year 1917 amounted to \$95,604,000 of which \$63,235,000 went to the United States. The imports for the same period amounted to \$65,797,000 of which \$37,621,000 came from the United States.

The principal articles of export were:

Hemp	\$46,807,500
Sugar	12,27,7500
Coconut Oil	11,408,000
Copra	8,327,000
Tobacco (Mfd. and Unmfd.)	7,450,500
Maguey	2,348,000
Embroidery	1,904,500

The principal articles of import were:

Cotton and manufactures of	\$18,789,500
Iron and Steel	5,927,000
Rice	5,390,500
Wheat Flour	8,327,000
Coal	2,348,000
Automobiles, parts of, and tires for	1,964,500
Illuminating Oil	1,339,000
Meat Products	1,425,000

SHIPPING

During 1917, 652 foreign vessels, with a net tonnage of 1,456,163, entered Philippine ports: while during the same period 648 foreign ves-

Yu Biao Sontua

DASMARIÑAS No. 209. MANILA, I. F.

Comerciantes
en toda clase de productos
del País.

Importación de Arroz.
Molino de Arroz en Bautista,
Pangasinan.

ARMADORES DEL VAPOR

Y. SONTUA

SUCURSALES:

Calbayog, Catbalogan, Carigara, Tacloban y Surigao.

Dirección telegráfica: "SONTUA."

Tel. 68, P. O. Box 186.

ASERRADORA MECANICA

DE

DEE C. CHUAN & CO.

JUAN LUNA 1028.

Venta de maderas del país de todas clases y dimensiones, en bruto y aserradas. Contratistas de obras y edificaciones.

TEL. 8561. MANILA. TEL. 315

ATENEO RIZAL

COLLEGE OF PHARMACY—COLLEGE OF AGRICULTURE.

Founded 1904—Incorporated 1909.

SPECIAL COURSES IN AGRICULTURE

BEGIN JULY 1—1918

The new term opens July 1st. Inscription now open. New laboratories and greatly improved courses and equipment.—The best College of its kind.

For particulars apply to 723 725 Rizal Ave., Sta. Cruz, P. O. Box 733.

sels, with a net tonnage of 1,464.529, cleared from these ports.

IMPROVEMENTS**Railroad Mileage in Operation and Under Construction.**

There are at present over 1215 kilometers or 755 miles of railroad now in operation. The Manila Railroad Co. has 1,000 kilometers on the island of Luzon. The Philippine Railroad Co. has in operation 210 kilometers on the islands of Panay and Cebu. The Manila Electric Railway and Light Company operates 56 miles in the city of Manila.

ROADS AND BRIDGES

Following is a statement of the roads, and number of bridges and culverts, constructed in the Philippine Islands:

First class roads	2,300 miles
Second class roads	1,200 "
Third class roads	2,109 "
Total bridges and culverts of steel, Concrete, brick etc.	7,370 "
Total expenditure (in United States Currency) on road and bridge work for the fiscal year.	

1914.....	\$2,826,000
1915.....	2,936,000
1916.....	2,960,000
1917.....	3,074,000

TY-CAMCO, SOBRINO

IMPORTACION Y EXPORTACION DE TODA CLASE DE PRODUCTOS

Comisiones y Consignaciones
Consignatarios de los vapores "Churruca" y "Panglima."

Hormiga No. 10.

Manila, I. F.

Odd Job Shop

WHILE passing through a Southern city the traveler noted a little old dilapidated building off the main street. Across the front of the structure was an immense sign which read, "Odd Job Shop." Curiosity led him inside. Of course most every one knows what an odd job means, but for a man to make a business of odd jobs, is certainly odd within itself. At least it was unusual the way this man followed it. The shop was run by an old man, and when the visitor entered he was repairing a brier-root pipe. In the room were tools that properly belonged to the tinner, the blacksmith, the carpenter, and a dozen other tradesmen. The old man had evidently just finished mending a rocking chair, and a clock was lying on the table awaiting its turn. The traveler engaged the proprietor in conversation and learned that he had been in that business for thirty years. He had repaired everything from an automobile to a spinning wheel. And, he said that the spinning wheel, was one of the commonest articles he was called on to mend, when he started in business. He talked of his life and work and remarked that while some men liked to follow a particular trade, he had tried to just combine them all and create a new kind of trade. The visitor assured him that he certainly had succeeded in creating a new trade, and one that a person need not fear competition in either. For a person would indeed have to have courage to compete with a man who was a carpenter, blacksmith, cabinet maker, and half a dozen other tradesmen rolled into one.

Don't be deceived by the high prices and low quality of other shoes and repair work. You can get the best at Casey's the same price.

TRY CASEY'S REPAIR DEPARTMENT

CASEY'S HOSPITAL

FOR

SICK SHOES

307 M. H. del Pilar, Ermita.

PHONE 3878

GUIA DEL PUEBLO.

SECCION CASTELLANA

EDITOR Y ADMINISTRADOR

SOFRONIO G. CALDERON

758 Reina Regente,
Binondo, Manila.

LOS PRECIOS DE SUSCRIPCION

Número suelto P0.10
Un año anticipado en Manila .... „ 1.00
En provincias ..... „ 1.20
En Estados Unidos y en el extranjero „ 2.00

4.o Año.

MANILA, AGOSTO 1918.

Núm. 40.

PROGRESO INDUSTRIAL

IV

Al dar comienzo á la segunda mitad del siglo XIX continúan las actividades desarrolladas en pró del desarrollo industrial, como si quisiera darse á entender que el punto de vista de mayor importancia en esa época, era el fomento de nuestra riqueza que desenvolviéndose más y más á medida que los años corrieran, al entrar en la nueva centuria, estuviese el país preparado para recibir nuevos timbres de gloria; para demostrar lo mucho que atesora, para hacer patente que el advenimiento del siglo XX señalaba nuevos derroteros á Filipinas y le inducía á prepararse para alternar sin miramientos en el concierto internacional.

Habíase preparado el terreno; se echaban los primeros cimientos de una vida más desahogada, reclamando el concurso de todas las clases de su sociedad para encumbrarla, para hacer que se fertilizara más el terreno y recoger de él la mejor cosecha; por eso en 16 de Agosto de 1850 se procuró la introducción de nuevos aparatos y métodos para el beneficio del abaca, y así y solo así pudo tomar participación en la Exposición Universal de Londres enviando muestras de la industria del país tales como tejidos de fibra vegetal y de petacas de Baliwag que obtuvieron premio.

Por ese entusiasmo que entonces se observaba se consiguió el estudio en Mayo de 1851 de las arcillas de los alrededores de la capital y su aplicación al arte de la alfarería; por eso se concedió un premio de 2000 pesos y una medalla á don Candido Lopez Diaz por haber inventado una máquina para limpiar el abaca, y á eso se debió el que un natural de la Laguna en Julio 1857 confeccionara un nuevo astrolabio.

Es muy plausible la labor realizada en esos años, en los que como en Diciembre de 1866 se conceden premios á los expositores de productos industriales en la feria del pueblo de Lipa en Batangas; acude nuestro pueblo á la Exposición internacional que en 1876 se celebró en Filadelfia obteniendo premios y luego acude á la de Paris donde tambien son admirados nuestros productos y reciben la debida recompensa y se premia en Octubre de 1875 la mejor obra sobre la fabricación de abaca, además de conceder en Septiembre de 1879 una medalla de oro al inventor de una nueva forma de ruedas.

No puede tampoco olvidarse, como por la mala calidad del algodón que se usaba en Ilokos para la fabricación de tejidos, se hizo sembrar el algodón de Fernanbuco, al par que se hacía uso en esa época, 1837, de telares de lanzadera

Si queréis prosperar en vuestro negocio ó en vuestra profesión, no solo necesitáis capacidad sino principalmente el que os conozca el público: y por eso debéis tener **Carátulas**

Acudid pues á

PEDRO C. DOMINGO

307 Bustos, Sta. Cruz, Manila. Tel. 3147

Precios al alcance de cada uno.

"LA AGUSTINA"**Componen y fabrican Guitarras y Bandurias de****JOSE DE LA CRUZ***Calle Jaboneros No. 814, Binondo, Manila.*

NOTA: Cualquier composición que se deje de recojer un mes despues del plazo marcado se pondra en venta; y el dueño no tendra derecho de reclamar cantidad alguna.

volante y de las máquinas de despepitar importadas de los Estados Unidos, dando lugar á que se exportara entonces por valor de 80,000 pesos.

Como secundando ese movimiento con tendencias al desarrollo de nuestras industrias, allá durante el mando del filipinista gobernador general don Carlos Maria de la Torre (1869-1871) se intentó dar vida á la enseñanza de Artes y Oficios, y el Ayuntamiento solicitó un crédito de 1000 duros para establecer una Sociedad destinada al objeto de esa enseñanza.

Esa era la iniciación de una enseñanza que solo se inició en Londres en 1877, abriéndose la primera Escuela para los obreros en 1879 é instalándose provisionalmente en Cawper Street gracias á la labor desplegada por los gremios de Londres que lograron establecer en 1880 el Instituto para esos estudios, al cual trasladaron las clases en 1883.

Tiénese, pues, que Filipinas, siquiera fuese como iniciadora, se había anticipado á los ingleses ocho años y aun á la misma metrópoli, á España, se adelantó en 17 años, pues solo se constituyó la Escuela Central en virtud del real decreto de 5 de Noviembre de 1886.

Esa nueva institución educacional que tanto habría de servir para el progreso de nuestras industrias, se autorizó en 4 de Mayo de 1869 y presentados los reglamentos por los señores Manuel de Azcárraga, Francisco Martinez, José Gabriel Gonzalez y Esquivel, Vicente Alberto, José B. Rojas y José Felipe del Pan quedaron aprobados en Manila el 7 de Abril de 1870 confirmando la real orden de 26 de Diciembre de ese año.

Despues en 1 de Octubre de 1882 se celebra la apertura del Asilo de Mandaloyon donde habia tres clases de talleres: 1.a Carpinteros, carreteros, ebanistas y torreros; 2.a Herreros, cerrajeros,

The New Fashion**SASTRERIA Y CAMISERIA****Tel. 1427****171 Real, Intramuros, Manila, I. F.**

hojalateros, albañiles y canteros; 3.a guarnicioneros, sastres, impresores y litógrafos.

Allá en 5 de Abril de 1889 se crea una Escuela Profesional de Artes y Oficios, cuya enseñanza dió principio en 3 de Octubre de ese año.

Con esas medidas se colocaba la base para el desarrollo industrial en el siglo XIX, desarrollo que, sin embargo, y por desgracia nuestra, no podía realizarse, á causa del *status* político que todo lo avasallaba.

MANUEL ARTIGAS Y CUERVA.

El Idioma Tagalog.*(Continuación)*

Pasemos á la estructura del idioma tagalog. Hallamos que este idioma construye sus varias partes de la oración sobre palabras raíces por medio de partículas, prefijos y sufijos, teniendo cada uno su parte en la modificación de la idea inherente de la raíz. De este modo, cada palabra raíz en tagalog es un nombre concreto, ó mejor dicho, expresa la idea de un nombre. Por medio de una partícula adjetival, se convierte en adjetivo; por medio de una partícula nominal, se convierte en nombre, segun su clase, si es abstracto, colectivo, etc.; por medio de una partícula verbal, se convierte en verbo; por medio de una partícula adverbial ó conjuncional, se convierte en adverbio ó conjunción etc. LAS PARTICULAS SON LAS SIGUIENTES.

Taga (procedencia)

ANTONIO M. H. LIM-GENCO Y CO.

PLAZA DEL CONDE N.º 127, MANILA, I. F.

Comisiones y Consignaciones de tabaco rama de Isabela,**Cagayan y Pangasinan.****Teléfono 3620****P. O. Box 901.**

Tagabayan—Hombre de la población
 Tagabukid—Hombre de la sementera
 Taga America—Natural de America.
Taga (indicando acción)
 Tagabili—Comprador
 Tagapasan—Cargador
Pa (instrumental)
 Panulat—Cosa con que se escribe
 Paningín—Vista
Pa (estado)
 Patayô—Levantado
 Paupô—Sentado
Pa (decisión)
 Paoo—Afirmar, decir sí
 Pahindí—Negar, decir no
 Pasiya—Decidir
Pang (instrumental)
 Pangsulat—instrumento con que se escribe
 Pangbasa—instrumento con que se lee
Pala (habitual)
 Palabasa—Aficionado á leer
 Palaupô—Aficionado á sentar
Mapag (habitual)
 Mapagbasá
 Mapag-upô
Mang (profesional)
 Manggagawâ—trabajador ó obrero
 Mangbabasa—lector
Mang (habitual)
 Manglalasing—Bebedor de vino (ó borrachero)
 Mang aaway—Agresor
Mag (ocupación)
 Magtitinapáy—Panadero
 Magbibigás—Negociante ó vendedor de arroz
Maka (simpatizador ó partidario)
 Makarepublikano—Simpatizador del partido republikano.
 Makademokrata—Simpatizador del partido demokrata
Ka (compañía ó correlación, recíproco)
 Kasama—Compañero
 Kapatid—hermano
 Kasalo—Comensal
 Kalaban—Adversario
 Kaaway—Enemigo
Ma (abundancia)

Mabatô—Pedregoso
 Matiník—Espinoso
Ma (partícula calificativa ó determinativa)
 Maganda—Hermoso, a
 Mabuti—Bueno, a
 Marami—Mucho, a
 Malaki—Grande
Sang (de isang indicando todo)
 Sanglinggo—(toda la) semana
 Sanglibutan—(todo el) mundo
Tag (indicando la estación del año)
 Tag-init—Verano ó tiempo de calor
 Tag-ulan—Otoño ó tiempo de lluvia
 Tag-ginaw—Invierno ó tiempo de frío
 Tag-araw—epoca del sol
Tig (partícula distributiva)
 Tig isa—Uno á cada uno
 Tig-apat—Cuatro á cada uno
Maka (partícula multiplicativa)
 Makálawa—Dos veces
 Makátatlo—Tres veces
 Makásangpû—Diez veces
Ika (partícula ordinal)
 Ikalima—Quinto
 Ikaanim—Sexto
Ma (partícula adjetiva)
 Malahiningâ
 Malakanin
Ga (comparativa)
 Gabahay—Del tamaño de una casa
 Gahanip—Del tamaño de un piojo
Ka (raíz) an—(Astracto)
 Kabutihan—Bondad
 Kasamaan—Maldad
Pagka (abstracto)
 Pagka Dyos—Divinidad
 Pagkatao—Humanidad
Magpa (determinativa de tiempo)
 Magpakailanman—Para siempre
 Magpabukas—Para mañana
Sing (comparativo equivalente á tanto como)
 Singbuti—Tan bueno como
 Singsamá—Tan malo como
Kasing (comparativa de la misma equivalencia)
 Kasingganda—Tan hermoso como
 Kasingpangit—Tan feo como
Se continuará.

SOFRONIO G. CALDERON.

NACIONAL STUDIO
GRAN GABINETE FOTOGRAFICO EN ARTES
 921 YLAYA, TONDO, MANILA, I. F.

PEINADORA GRATIS

Abierto desde las 7:00 a. m. hasta las 5:00 p. m. todos los días, también tenemos toda clase de papeles para todos los gustos y vendemos fondos.

Se reciben trabajos de ampliaciones al óleo blanco al negro poto óleo pastel y acuarela.

N. C. VILLACORTE Fotografía.

Dr. H. M. MAYOR

DENTISTA.

Cura según los procedimientos modernos de la odontología.

ACUDID Á SU "CLÍNICA DENTAL"

Mary Chiles Christian Hospital

135 Calle Gastambide, Sampalok.

Tel. 3723.

Manila.

Damas

En estos tiempos tan delicados para la salud, por el temido viruela y otras enfermedades contagiosas, lo mejor es estar prevenidas, mandando todas nuestras ropas á lavar y desinfectar en la conocida lavandería de vapor.

SANITARY STEAM LAUNDRY
Teléfono 529.

"ANG BATONG BUSILAK"

MARMOLERIA

SOCIEDAD DE OBREROS FILIPINOS.

Se reciben toda clase de trabajo en Mármol como Lápidas, Monumentos, Mausoleos, Pila Bendita y Limpiezas, Escultura, Bustos de Rízal en Bronce, Cemento y Madera.

MARIANO DEL MUNDO,

GERENTE.

408 Padre Gomez, Sta. Cruz.

Manila, I. F.

La limpieza de las manos

Desde los tiempos más remotos, se ha reconocido la gran importancia, bajo el punto de vista higiénico de tener los manos limpias. Tan poderosa y universal ha sido esa necesidad, que el rito del lavado ha sido incorporado en cada una de las grandes religiones hoy existentes.

Los antiguos judíos se sometían á una ceremonia complicada de bañarse y lavarse la ropa y las manos, siempre que tocaban un enfermo, un cadáver ó cualquier objeto que se considerara impuro. Los mahometanos y los budistas practican el baño como un rito.

Los siameses se sirven de la mano izquierda para ciertas necesidades, reservándose el uso de la derecha para comer.

Una de las doctrinas importantes de la religión cristiana, ha sido resumido por uno de sus más grandes evangelistas en el dicho "la limpieza sigue en mérito a la santidad."

La ciencia moderna ha demostrado que, proximately, el noventa por ciento de todas las infecciones se introducen por la boca. Llegan a esta por medio del agua, la comida, el polvo y los innumerables objetos que nos llevamos a ella.

Pero el más importante de todos los factores en la transmisión de las infecciones por la vía bucal, son los manos.

Desde la cuna al sepulcro, nos estamos continuamente llevando estas extremidades á

la boca, al mismo tiempo que las usamos para otros fines. Con mucha frecuencia nuestras manos se ponen en contacto con las excreciones propias del cuerpo, y, si no son lavadas después con la misma frecuencia, puede contaminar con dichas excreciones, todo lo que las manos tocan, relacionando entre si las manos y las bocas de distintas personas. Los pañuelos en que nos sonamos ó estornudamos, transmiten la excreción a nuestros dedos al tiempo de volver a usar dichas prendas. Y después, tan tranquilos, estrechamos las manos á nuestros amigos, y palpamos el diente recién brotado del niño. Las visitas al retrete, á menos que sean seguidas de un cuidadoso lavado de manos significan una igual transmisión de las deyecciones, especialmente entre los niños. La higiene exige que nos lavamos bien las manos después de cada una de esas visitas.

La costumbre de comer con los dedos, de un plato común en que se manosea y revuelve la comida en busca de los bocados más exquisitos, es un medio de transmitir la infección. El cigarro, los vasos y las toallas de uso común, son otros tantos medios que contribuyen á ello.

Si la costumbre de lavarse bien las manos se hiciera universal en Filipinas, eliminaríamos prácticamente el colera, la tifoidea, la disentería y todas las infecciones intestinales, de una sola plumada, y al mismo tiempo conseguiríamos reducir considerablemente la tuberculosis, la difteria, el tancazo, la bronquitis y las neumonías.

Florentino Leoncio

DENTISTA

545 Misericordia, Sta. Cruz, Manila.

Prudencio A. Remigio

ABOGADO

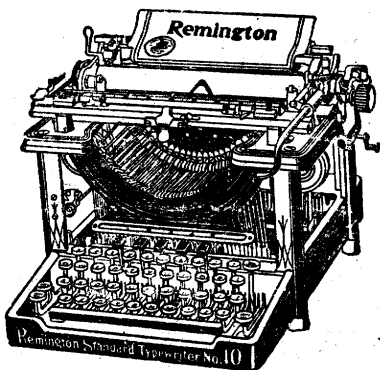
BUFETE

Arias Building
211 Carriedo, Sta. Cruz.

RESIDENCIA

1249 Oroquieta,
Sta. Cruz, Manila

RECUERDE ESTO

Cuando V. necesite una maquinilla de escribir, sea nueva o de segunda mano, recuerde que somos AGENTES EN FILIPINAS de la FAMOSA MAQUINILLA

Remington

Tenemos tambien muchas otras marcas de maquinillas de segunda mano de las mejores clases que vendemos en muy bajos precios.

MANILA TRADING & SUPPLY CO.

155-159 ESCOLTA--MANILA

EL "CREDO DEL AMERICANO."

El "Credo del Americano", por el cual la ciudad de Baltimore ofreció un premio de \$2,000, se ha publicado este día. Es el resultado de un concurso para un credo entre los nacionales. El concurso contaba con la aprobación del Presidente Wilson, del Speaker Clark, y otros. El autor, á quien se adjudicará el premio de mil dollars, se llama William Tyler Page, de Friendship Heights, Md., cerca de Washington.

Hé aquí el credo:

"Creo en los Estados Unidos de America como gobierno del pueblo, por el pueblo y para el pueblo: cuyos justos poderes se derivan del consentimiento de los gobernados; una democracia en una república; una nación soberana de muchos Estados soberanos; una perfecta unión, una é inseparable; establecida sobre los principios de libertad, igualdad, y humanidad por los cuales sacrificaron vida y fortuna los patriotas americanos. Creo, por consiguiente, que tengo el deber de amar á mi pátria, de mantener su Constitución; de obedecer sus leyes; de respetar su bandera, y de defenderla contra todos sus enemigos."

La idea de un credo nacional la concebió Henry S. Chapin.

Baltimore, donde se compuso el "Star Spangled Banner" ofreció en Marzo de 1917, por medio del Alcalde Preston, un premio de \$1,000. Se nombraron comités para juzgar los credos sometidos.

William Tyler Page, según el comité jurado es descendiente de un Presidente de Estados Unidos. John Tyler, y de un firmante de la Declaración de la Independencia Americana, Carter Braxton. Nació en Frederick, Maryland, pueblo natal de Francis Scott Key, y estudió en las escuelas de Baltimore.

PENSAMIENTOS

La ciencia más necesaria al hombre es la de conocerse á si mismo.—*Bossuet.*

Hay muchos que creen tener experiencia, por la sola razón de que han envejecido.—*Estanislao.*

Para saber hablar es preciso saber escuchar.—*Plutarco.*

La cuna del talento es el corazón. Allí le pusieron sus padres: la imaginación y el sentimiento. La primera le dió forma, vivacidad y luz. El segundo, delicadeza y lágrimas.—*X*

¡HINTAY KAYO!

¡NATIKMAN NA BA NINYO ANG AMING

Ginebra Ayala

Ginebra S. Miguel

at Ginebra Nacional?

¡Kung Hindi pa, ay Sayang na Sayang!

Makapagpapatotoo pa ng kanyang buti ang walang tigil na paglakas ng
aming pagbibili at ang mga pagpuri ng nagsisibili sa amin.

¡TIKMAN NINYO!!

Ng kayo'y magsipaniwala.

MĀ LUGAR NA KABIBILHAN

Pakyawan { Sa aming gawaan No. 625, Echague, Maynila.
Sa aming tinggalan No. 630   "   "

AYALA at K.^a

Fabrica ng Alcohol.

Na itinatag noong 1834--May 84 taon na ngayon.

Echague 630, 652 Maynila, S. P.

PATNUBAY NG BAYAN

PAHAYAGANG BWANAN

NAMAMATNUGOT
SOFRONIO G. CALDERON

PANGASIWAAN
758 Reina Regente, Binondo.

KARUNUNGAN

KAGALINGAN

AT KAPAYAPAAAN

HALAGA:

Isang salin: ..... 10 cent.

Isang taon: P1.00

Sa lalawigan ..... , 1.20

Sa E. U. at ibang lupain... , 2.00

Taon IV

MAYNILA, AGOSTO 1918.

Blg. 40.

SA MGA MAGSASAKA

Ang magsasaka ay isang malaking pag-asa ng bayan; sapagka't siyang bumubungkal ó lumilinang ng lupa na mapag-aanihan ng magiging pagkain, ng magagawang damit, ng magagawang tahanan ó bahay at ng iba't iba pang bagay na kayamanan ng lupain. Dahil dito ang magsasaka ay dapat magsikap na umalám ng lalo't lalong mabuting paraan ng karunungan ito, sa makatwid bagay ng karunungan sa pagsasaka.

Marami sa mga magsasaka ang nagkakasya na lamang sa sariling kaalaman at ito'y hindi isang mabuting pag-uugali. Kailangan ngang alamin niya ang sarisaring palakad at paraan ng iba, bukod sa nalalaman niya at kanyang pulutin ó isagawá; anopa't ang isang magsasaka ay nangangailangang magbasá ng mga páhaya-gang tungkol sa pagsasaka at gayon din ng mga aklat na may kinalaman sa mga bagay na ito. Kailangan din ng magsasaka na dumalaw ma-

nakanaká sa ibang mga magsasaka at umalám ng paraan ng kanyang mga kapwá magsasaka, kung anong mga kasangkapan ang kanilang mga ginagamit, kung paanong pagbungkal nila ng lupa, kung paanong pagtatanim ng binhi ó punla, kung paano ang kanilang paraan sa pagpapatubig, kung paano ang pag-aani, kung paano ang pag-iimbak, kung paano ang pakikipagkayari sa mga mangangalakal at iba't iba pa. Sa ganitong paraan ay walang salang di sila may mapupulot at sa pagkakasalinan nila ng kanikaniyang kaalaman hinggil sa karunungan ito, bukod pa matatalos nila sa kanilang mga pagbabasá ng mga páhayaan at mga aklat ng ganitong uri ng karunungan ay inaasahan naming mararagdagan ang kanilang kaalaman sa ikailigi ng bawa't isa sa kanila at ng pagsasaka rito sa atin. Siya nga naming iminumungkahi sa mga magsasaka.

Sa Hunta Municipal

Sa kaibigán ng Mgal. na Hunta Municipal na mapaigi sa twitwi na itong bayang Maynila ay sinisikap nila na magpagawá ng mga tulay sa mga bangbang na gaya ng mga kayayari pa sa kalye Soler ra nasa pagitan ng Teodora Alonso at Magdalena sa pagitan ng Alvarado at Reina Regente. Iminumungkahi nga namin sa kanila na yamang nagpagawá rin lamang ng tulay ay ipagawá

nang maluwang at hwag makipot na bukod sa nangangailangan ng bantay na pulis ay di malayong pagkasanghian pa ng mga kapahamakan. Hindi naman ang ibig naming sabihin dito ay baguhin pa uli yaong nangayari na, kundi isang paalala lamang namin sa kanila sa mga bagong ipagawá.

“ANG TIBAY”

SINILASAN NINA TEODORO AT KATINDIG

Ave. Rizal blg. 2315 at Sucursal Azcarraga blg. 630.

TEL. 3331, MAYNILA, K. P.

Kung masira na may paraang mabuo'y ibalik at gagawin ng WALANG BAYAD.
Tingnang mabuti ang TATAK ng hindi malinlang ng mga manghuhuwad.

Kayo ba'y Magsasaka?

Ito ang tanong namin, dadil sa isang kasangkapang kathâ nitong bagong panahon at kailangan ninyo. Ang kasangkapang tinutukoy namin ay diil iba't ang LUZON-LAGIO, na isang pang-ararong patalim, isang pang-ararong madaling ipanglinang o ipangbungkal ng lupa. Kung kayo'y walâ pa nito ay iminumungkhil namin sa inyo na inyong sikaping magtangkilik nito; sapagka't sa paggamit ninyo nito ay makapag-aarimohonan k'yo ng panahon at salapi kaysa gumamit ng pang-ararong-kahoy. Ito ang dahil kung kaya't ang LUZON-LAGIO ang siyang ginagamit ngayon ng karamihan ng mga magsasaka.

Kung kayo'y magsasaka ay magsadyâ kayo sa "Pacific Commercial Co." na siyang tanging nagbibili nito o kung diil ay sumulat kayo sa kanila o dito sa "Patnubay ng Bayan" at tulungan namin kayo.

MGA KANTA

Hango sa mga Kalendaryong Pigtasin

Binay, itong suhâ abutin mo
na, sa lagwerta kinitil ko
hwag baakin ng kuchilyo
at na sa loob ang pusò ko.

Ang balitâ sa akin, ikaw ay ikakasal.
gayon ang sabi ng taong karamihan,
kung magkayon talaga nang araw
ng pag-aasawa mo't kamatayan ko naman.

Ang sâbihan ay tayo'y di nagkakaibigan
pagka't di nakitang nangag uusapan
kaya nga't sa pusò ko at pusò mo naman
makapagtatanong sino at alin man.

RESTAURANT "Dimas-Alang"

Blg. 555 Nueva, Binondo.

MAY MALINIS AT MABUTING PAGKAIN.

Mura at maaaring magdala kahi't saang
bahay o kawanihan.

Ang mga mata mo'y kapag itinitig
nagsisilbing landas ng gawang umibig
sa mga mata mo'y naroon ang pag ibig
at sa akin naman ay hirap at ligalig.

Ang ginto'y anak ng kasikapan
amá naman ng kahibuan
kung magkaroon ay kaligaligan
at kung walâ ay kahinagpisán.

Magmulâ ng ikaw ay ibigin
larawan mo'y lagi na sa akin
at di ko masla-alang dalhin
sa bulâ kahi't isang kusng.

Ang lihim ng iyong kalooban
sa kaibiga'y hwag pamalayan
kapag nagkulang sa pakikipag-ibigan
loob mo rin ang mahihirapan.

Dalawang daan at limang pung legwas
tinaglay ko sa paglalayag
dalawang daan at limang pung hirap
sa pusò ko ay nakaakibat.

Ang kapit-bahay sa tapat
bahay ko ang minamalas
ang kanya'y di nâsusulyap
natutog sa lagaplap.

Kung ang dagat tinta man lamang
ang langit ay papel naman
ang sa babaing kadayaan
di trâsusulat ninoman.

Nagbibili ng mga bagay

na

gamit sa pagsulat--gamit sa pagdibuho--mga kagamitan ng mga
pintor-mga timbre o pangtatak--makiniya at mga iba't
ibang kulukuti.

Magpadalâ ng selyo na halagang apat na sentimos at pasasapitin namin
sa inyo ang may 96 na pahinang aklat-talaan ng aming tindahan.

MAPAGLILINGKURAN BA NAMIN KAYO?

P. O. Box 1477 FRANK & CO.. Manila.

Parito ka't ako'y masdan lamang
sa gabíng paglubog ng bwan
pagka't ang mukhá mong iyan
ay maliw ng kaliwanagan.

Dí ko ikamanghá na, sa mga alon
libolibong perlas magkaroon;
Isa baybay dagat minsang isang hapon
ay nakita kong náiyak ka roon!

Papel na gintô kung mayroon lamang
pilak na pluma'y bibili naman;
at sa dugô ng ugat ko sa katawan
ikaw'y susulatan ng isang liham.

Ang suhá at ang pag-ibig
walang hanggang pagkakawangis
bagaman nga't matatamis
may kaasiman ding muntik.

Isang kandado sa dibdib inilagay
mulá ng makita ang iyong karikitan
ng dí makapasok ang sinoman
kung walá kang pahintulot na bigay.

Sa mundo'y ating alam
kaylan ma'y dí nátutuklasan
ang kaligayahan at katwaan
na siyang pinagnanaisan;
Sa alin ang nakasasamá
sa mundong pagsunod ngá
bagama't tayo'y dinadayá.

FRANCISCO MANAJAN.

Ang Sanglibo't Isang Gabi

Tinagalog ni Sofronio G. Calderón.

(karugtong)

KASAYSAYAN NG IKALAWANG MATANDA
AT NG DALAWANG ASONG ITIM.

Nababatid mu pô, dakilang pangulo ng mga
henio, anáng matandá, na kami ay tatlong mag-
kakapatid, itong dalawang asong iyu pung na-
kikita at ako na ikatlo. Ng mamatay ang ma-
gulang namin ay iniwanan ang bawa't isa sa
amin ng sanglibong "zequie" at sa halagang
ito'y nangagkaisá kami ng pagkabuhay na kami
ay nagmerkader. Ng matagaltagalan nang ma-

CRISPULO ZAMORA

Platero at Gravador.

351 R. Hidalgo, Maynila.

Tel. 3265.

Gumagawa ng magagandang korona para sa mga
reina, ng mga medalla, botones, insignias, copas, na
panggaunting pala, pang gayak sa simbahan, mga la-
rawan, kaliz, baston, hiyas, karatulang tanso, mga
chapa, at ibp.

Mabuting yumari at mura lalo na sa kapwa pilipino.

bukaan ang tindahan ay inibig ng kapatid kong
panganay na maghanap-buhay sa ibang lupain
at pinasiyahan niyang yumaon, gaya ng kan-
yang ginawá pagkakuha ng kanyang puhunan
at pagkapamili ng mga bagong kalakal.

May isang taón nang walá siya, at kaginsa-
ginay may isang pulubing nanghingi ng limos
sa pintuan ng tindahang ko.

—Patatawarin pô,—ang sabi ko.

At ikaw m'n, ang sagot sa akin ¿Diyata't
dí mo na ako nakilala?

Ng magkagayon ay minukhaan kong mabuti
at nakilala kong siya ang aking kapatid. Siya ngá
ay niyakap ko, pinatuloy ko sa aking bahay at
kinumusta ko ang kanyang paglalakbay sangpú
ng kanyang kalagayan.

Hwag mo na akong tanungin, anya, sapag-
ka't ikahahambal mo lamang malaman ang da-
gandagang kapahamakang dinanas ko sa sang-
taóng ito.

Sa pagkaawa ko sa kanya ay binigyan ko
siya ng mga pinakamainam kong damit, saká
sanglibong "zequie", ó kalahati ng yamang ti-
natangkilik ko, na sa gayong tulong ay muling
nakapaghanap-buhay at nagsama kaming gaya
ng una.

Hindi nagtagal at ang ikalawa ko namang
kapatid ang nakaibig maglakbay. Sinikap na-
ming siya'y mapigil sa kanyang adhiká, nguni't
walang nangyari, at pagkaraan ng sangtaon ay
umuwing gaya rin ng kapatid kong panganay.
Siya man ay binigyan ko ng sanglibong "ze-
quie", na aking napakinabang sa loob ng pana-
hong walá siya. Nagbukas ng isang bagong tin-
dahan, at ipinaghanap-buhay niya.

Isang araw ay inamuki ako ng aking mga
kapatid na kami'y magsipaglakbay upang ma-
ngalakal sa ibang lupain, na aking pinakatang-
gihan, at ipinaalala ko ang nangangyari sa ka-

TAN SENGUAN Y SOBRINOS

San Gabriel Nos. 3-5

MANILA I. F.

Comerciantes en Productos del País. Importación y Exportación. Comisiones
y Consignaciones.

SUCURSALES:

CARIGARA Y TACLOBAN (LEYTE)

Dirección Telefónica—TANSENGUAN, Tel. 1260. P. O. B. 1029.

nila, nguni't hindi rin ako tinangtangan hanggang sa sinangayunan ko ang kanilang adhikang pagkaraan ng limang taong kayayaya sa akin. Nanakaibig bumili ng mga kayo at mga kalakal na lubhang kailangan, at ipinagtapat sa akin na sila'y walâ kahi't isang "zequie" (6 patay na beles, wikâ ngâ natin.) Hindi nabukâ sa aking bibig ang kahi't isang salitang pagsisi sa kanila. Sapagka't ako'y may anim na libong "zequie" ay pinagbibigyan ko sila ng tig-isang libo, nagbaon din naman ako ng gayong halaga para sa akin, at ang tatlong nalabi ay ibinaon ko sa isang dakong hindi mawawalâ yaon upang kung ano man ang mangyari sa aming pangangalakal ay may mapupuhunan pa ako ulit.

Umupa kami ng isang sariling daong, at naglayag kami na pasunod sa hangin. Pagkaraan ng dalawang bwaag pagdaragat ay dumating kaming maginghawa sa isang daongang pinakikicabangan naming maigi ng pagbibili ng aming mga kalakal, na nagtubô ako ng sanglibo sa bawâ't sangdaan. Doo'y namili kami ng mga kalakal ng lupain upang daliin sa iba. Ng nalalapit na ang araw ng pagtulak ng daong upang umuwi kami sa aming lupain ay nakatagpô ko sa tabi ng dagat ang isang magandang babaing nanglilimahid, nilapitan ako, hinagkan ako sa kamay at pinamanhikan akong ipakisakay ko siya sa daong, at gayon na lamang ang pagpupumilit na tuloy râpusuan ko. Ipinagpagawâ ko ng damit, at pagkatapos kong mapakasalan ng ayon sa kautusan ay ipinag-sama ko at nagdangat kami.

Sa pagdadagat ay kinakitaan ko ng mabuting asal ang nahirang kong asawa, na lalo't lalong tumimô ang pagibig ko sa kanya. Ang mga kapatid ko ra nanaghili ng di kawasâ sa akin ng makita nilang napupuspos ako ng kaginghawahan saan man ako bumaling ay nangagbantâ ng masamá at isang gabi, na kami'y natutulog ay inihagis kami sa dagat.

Ang asawa ko'y "ada" ó may enkanto at hindi ngâ nalunod. Tungkol sa akin ay namatay sana ako kungdi sa tulong niya, na siyang nagdalâ sa akin sa isang pulô. Bahagyâ pa lamang nagbubukang-liwayway ay sinabi na sa akin ng asawa kong:

"Napagkita mo na sa pagliligtas ko ng iyong buhay ay di ko ginanti ng masamá ang kabutihang ginawâ mo sa akin. Ako'y "ada", noo'y

LA TABLERIA de P. y F. JACINTO

NAGBIBILI ng lahat ng uri ng kahoy rito.
GUMAGAWA ng sarisaring "muebles" na pasadya ayon sa ibiging ipagawa.
YUMAYARI ng mga pang pinto, pang bintana, ibp.
LAHAT ay mura at ayon sa kasunduan.
TUMAWAG sa telepono 83.

954-962 Juan Luna, Tundo.

na sa tabi ako ng dagat, at ako'y nagbalat-kayô upang subukin ang iyong kagandahang loob, na lubos kong kinasiyahan, nguni't ngayoy kailangang parusahan ang mga tampalasan mong kapatid."

Ipinamamanhik ko sa iyong patawarin mo sila", ang sabi ko sa kanya, "sapagka't lalong ibig kong sila'y pagmagandahang loob. At isinalaysay ko sa kanya ang mga pagmamasakit ko sa kanila sa ikagagaling ng kapalaran nila, na siya pa manding lalong ikinagalit ng aking asawa.

Datapwa't napalubag ko ang kanyang kapusukan ng loob, at dinalâ ako ng "ada" sa aking bahay, sakâ nawalâ pagdaka. Binuksan ko ang mga pintuan, hinukay ko ang salapi, at binuksan ko ang tindahan, na napunô ng mga sukî at mga kapit-bahay na paraparang nangagbadya ng pasasalamat sa pagkauwiko. Pagpasok ko sa looban ng bahay ay nâsumpungan ko itong dalawang asang itim na kapwâ may pagpapakumbabang nangakatingin sa akin. Hindi ko masabi kung saan nangangaling ang mga hayop na yaon, nguni't siyang pagdating ng asawa kong sa aki'y nagsabi, na inilubog ng isa sa kanyang mga kapatid na "ada" rin gaya niya ang sasakyang kinlalululanan ng mga kapatid kong di marunong kumilala ng utang na loob, na pinapag-anyong hayop na kanilang babatahing sangpung taon upang pinakatapat na parusa sa kanilang nagawang katampalasanan.

At muling nawalâ, na sinabi sa akin ang dakong kâtatagpuan ko sa kanya. Nakaraan na ang sangpung taon at ngayoy hinahanap ko ang aking asawa na siya kong pagkatagpô rito sa Mángangalakal at sa matandang may usa, at tumigil ako upang samahan sila. "Ito ngâ ang kabuhasan ko, Oh Pangulo ng mga Henio, at inaakalâ kong kinamanghaan mu pô".

TAN SENGUAN Y CO.

Muelle de Binondo No. 157, Manila, I. F.

COMERCiantes EN TODA CLASE DE PRODUCTOS DEL PAIS.

IMPORTACION Y EXPORTACION.

IMPORTACION DIRECTA DE ARROZ.

EXPORTADORES DE AZUCAR PARA CHINA Y JAPON.

COMISIONES Y CONSIGNACIONES.

Tel. 4584

P. O. B. 1253

Dirección Telefónica
"YEKGUAN"

Isang kailangan ng mga magsasaka

Tayo'y nabubuhay dahil sa tayo'y kumakain, at ang kinakain natin ay nanggagaling sa sinasaka sa lupa. Dahil dito ay kailangang paigihin ang lupa sa ikagagaling ng pagsasaka. Kung mabuti ang pagkabungkal sa lupa ay pinag-aanihan ng marami ng magsasaka, at kailangan nga ang mabuting kasangkapang pangbukid o pang-linang.

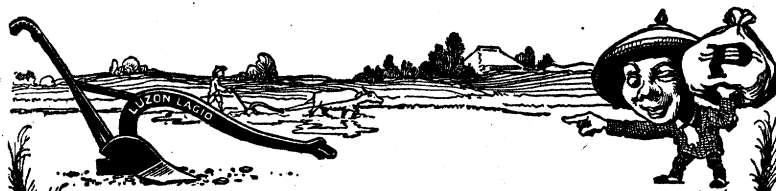
Ngayon ay may isang bagong pang-ararong patalim, na dili iba't ang

LUZON-LAGIO

isang bagong katha sa pagkasulong na kailangan ng mga

MAGSASAKA

sapagka't matibay, madaling ipangbungkal na ikinapag-aarimohenan ng panahon at salapi.

Kung kayo'y magsasaka at wala pang pang-ararong LUZON-LAGIO ay makipagkita kayo sa "Pacific Commercial Co." ó sa kinatawan nitong lalong malapit sa inyong tahanan.

PACIFIC COMMERCIAL CO.-MANILA

• “Oo ngâ”, anang Henio, “at ipinagkakaloob ko sa iyo ang ikatlong bahagi ng patawad na hinihingi mong ukol sa Mángangalakal.

Nagsalitâ ang ikatlong matandâ at hiniling sa Henyo ang gaya rin ng hiniling ng dalawang náuna sa kanya, pasubaling ang kasaysayang kanyang sasalaysayin ay lalò pa manding mahalaga. Sakâ idinugtong ng matandâ, na ang dalawang ikatlong bahagi ng patawad ay walang kabuluhan sa Mángangalakal kung di rin lamang malulubos na tatlo na siya ngang ganap na ikaliligtas ng kanyang buhay. Ipinangakò ng Henio ang kanyang hinihiling, at ang matandâ.... Nguni't nagbubukang liwayway na, ani Schesnarda, at marapat ko nang itigil.

“Totoong kagilagilalas ang mga pangyayaring iyong sinalaysay, kapatid ko” ani Diznarda. May nalalaman pa akong lalong maiinamang sagot ng Sultana.

Ibig malaman ni Schariar kung kasing-inam ng dalawang náuna ang kwento ng ikatlong matandâ, at ipinagpabukas pa uli ang pagpatay kay Schesnarda.

Pagdating ng oras na kinaugalian ay sinabi ng Sultan: “Salaysayin mo sa akin ang kasaysayan ng ikatlong matandâ. Alinlangan akong maging kagilagilalas pa kaysa mga salaysay ng kanyang mga kasama.

“Panginoon ko” ang sagot ng Sultana, kailan ma'y di ku pò nalaman ang kasaysayan ng ikatlong matandâ, nguni't lubhâ pong napakamahalaga na tuloy pinatawad ng Henio ang mánangalakal at nawala't sukat na silang lahat ay natuwa't nasiyahang-loob.

Paulit ulit ang pasasalamat ng Mángangalakal sa nangagadyâ sa kanya, nangagpaalaman at bawa't isa'y yumaon ng kanyan lakad, at ang Mángangalakal ay maginghawang namuhay ng malaong panahon sa siping ng kanyang asawa't mga anak.

“Gayon mang kaayaaya ang mga kwentong ito”, ang dugtong ni Schesnarda, “ay hindi máihahalintulad doon sa buhay ng ‘Mángingisda’.

“Kung gayon” ani Diznarda, “yamang may

Maximo R. Santiago

Experto en el arte de colocar y arreglar el alma del Violin. Perfecciona y armoniza la voz de esta clase de Instrumento. Si no estais satisfechos del sonido de vuestros Violines que os han costado P15.00, 25.00 y P40.00 ó mas, él mediante procedimiento propio y en breve tiempo, lo perfeccionará, y lo armonizará pudiendolos después compararse con los de P40.00, P55.00 y P90.00 etc. Traedlos y os convencereis pues los experimentos hechos por él que dieron resultados satisfctorios y su experiencia que data bastante tiempo en este arte permite presentarse al público especialmente a los que tocan esta clase de Instrumento.

Residencia: 80 Havana.
Sta. Ana, Manila, I. F.

Experto sa paglalagay at pag-aayos ng tukod o kalulwa ng Violin. Nakapagp palabas ng lalong mainam na tinug ng Violin sa pamamagitan ng sariling kaparaan.

Kung hindi kayo nasisiyahan sa tunog ng inyong Violin na nagkakahalaga ng P15.00 P25.00

40.00 o higit pa ay dalhin ninyo sa kaniya at siya'y handang maglingkod sa inyo ng tungkol dito, at inyong makikita na pagkatapos ng kanyang madaling pagaayos ay matutulad ito sa nagkakahalagang P40.00 P55.00 P90.00. Ang mga pagsubok na kanyang ginawa at ang mababang panahon na kanyang ginugol sa pagtuklas ng lalong mabuting paraan sa pagpapalabas ng wastong tingit ng Violin ay siyang sanhi ng di niya ipinanginimang tumanggap ng ganitong gawain

panahon pa, ay isalaysay mo sa amin ang kasaysayang iyan kung ipahihintulot ng Sultan. Pumayag si Schariar at muling nanalaysay si Schesnarda.

(Itutuloy)

Pagpapatubig ng mga Bukiran

Hindi máitatanggí na ang tubig ay siyang pangulong sangkap sa ikapag-aani ng marami. Ang magsasaka na umaasa na lamang ng dilig ng langit ay nagkakasiya sa panghahawak sa panahon, at karaniwa'y minsan sa isang taón kung umani, dangang mangvayaring umani ng makálawa ó makatatlo kung may sapát na tubig. Ang kalakhang bahagi ng mga lupang bukirin ay nangasatabi ng ilog, at sapagka't hindi sukat magawi, kungdi gamitin ng mga kaukulang kasangkapan ay isa ngang magiging kapansanan sa mga magsasaka. Ang paraan ng pagpapatubig sa pamamagitan ng mga pabigat ay mabuti rin; nguni't pinaggugugulan ng maraming salapi at panahon, samantalang ang pagpapatubig ng “fuerza motriz” ó mákina ay madaling ilipat at magaang gamitin, at sakaling di na kailangan sa bukirang pinalapatan

Sa mga Manggagawa sa Lupa

Kung ibig ninyo ng palagiang mapagtatrabahuhan at ibig ninyong makapag-impok ng salapi ay pumaroon kayo sa káwanihan ng

The Hawaiian Sugar Planters' Association

135 Sn Nicolás.

Nadidilig ang Bukiran sa pamamagitan ng bombang "Centrifuga"
(Pahiram ng Pacific Commercial)

ay madadalá naman sa ibang bukirán, na isa ngang malaking kapakinabangan. Ang paraang ito ay nakakaya lamang ng malalaking sanahan. Ngunit may isa pang paraan, na dili iba't ang sa mga bomba, na magagamit ayon sa paraang ibigin ng may-ari at ito nga ang kapalaran ng mga walang gasinong kayang magsasaka. Ang di nga makagamit ng makina ay magsumikap gumamit ng mga bomba.

Talastas natin na walá nang mabuting paraan na gaya ng magkaroon ng sapat na tubig ang bukid, at ang mga panibagong ani ay hwag iasa sa mga tanghaling ulán ng alin mang taón: kaya't totoong kailangan ang isang paraan ng pagpapatubig sa mga bukid na itinatagá sa mga pagtatanim ng palay, tubó, ibp.

Ang uri ng bomba na walang gasinong gugol at lalong mabisá sa mga bagay na ito ay ang "Centrifuga". Nagagamit sa kaonting gugol at náipangkukuha ng lalong bigít na dami ng tubig kaysa alin mang ibang uri ng bomba. Ang mga bomba ng uring ito ay náipang-

kukuha ng tubig sa sarisaring paraan, maging sa pamamagitan ng "motor de vapor" at maging sa ibang paraan. Ang mga bombang ito ay sarisari ng laki mula sa 1½ na may pang-itít na 2 dali at ang pangbugá ay 2 ring dali ang laki hanggang sa bilang na 12 na ang laki ng pang-itít ay 15 dali at ang laki naman ng pangbugá ay 12, na ang kaya ay mula sa 70 hanggang 5000 galon sa bawat minuto. Ang lakas na kailangan ay ayon sa laki ng bomba at ayon sa taas ng pagdadalhan ng tubig.

Isa sa lalong mabuting paraan na dapat paggugulan ng magsasaka ay ang pagtatangkil ng mga bago at mabibisang makina. Yaong mga magsasakang nangakinig sa ganitong mungkahi ay nangakinabang na ng marami.

Taontaen ay nangagkakasakitan ang mga hayop na pangbukid sa iba't ibang dako nitong Pilipinas at upang hwag ikapinsalá ang pagkukulang ng mga hayop lalong lalò na sa

❁ ENGRACIO DE ASIS ❁

Nagpapasanglá ng alahas, at ibp.
Murang magpatubò, mahal humalaga. Bukás kahi't araw ng pista.

Daang Azcarraga Bldg. 1339, Kanto ng Benavides, Trozo.
TEL. 3396. Maynila.

CARLOS ORTIZ

OPTOMETRA EXAMINADA

MANGLILITIS NG MATA.

24. Escolta,

Ang mga kasangkapan ay ayon sa bagong panahon.

TEL. 939.

may malalaking bukirán. ay mabuting gumamit ng mga kasangkapang makina.

Ang kalakhang bahagi ng mga palayán dito sa Pilipinas ay malapit sa mga ilog at mga bangbang at madali ngang paglapatan ng bomba.

Pagkatapos ng pag-aani, ay mabuting gumamit ng isang makinang panggik, na siyang mabuting paraan upang walang masayang, at saká ang gugol ay lalong kaonti kaysa dating paraang paghahampás o pagpapatapak sa hayop.

FILIPINA

Ang ikatlong bilang ritong mahalagang páhayan ay tinanggap namin. Maraming maiinam nalathala na gaya ng "Ang kahalagahan ng Pagbabasa, Isang Bagong Hanap-buhay para sa mga babae, Ang música, Ang ating Bayan sa harap ng Digmaan, Ukol sa katawan ng tao, Ukol sa Dakilang Asal, Ang Pámahalaan at iba pang mga makabuluhang lathala. Magsisuscribí kayó at inyong kátutuhan ng maraming bagay.

Kasaysayan ng Bwan ng Agosto

Sa paglilibing kay Sesar ay nanalumpati si Marco Antonio na isa sa pinaka matalik niyang kaibigan. Kanyang itinaas ang balabal ni Sesar upang ipakita ang lahat ng saksak ng tabak doon. Ang bayan ay namanglaw ng di kawasá at tuloy ikinahiyá nila na kanilang pinag-akalaang patayin sina Bruto at Kasyo. Nilisan nila ang Roma upang maligtas ang kanilang buhay. Pinag-isip ng bayan kung mabuting si Antonio ang ihalile kay Sesar, samantalá namang sa baká ni Antonio ay maaari siyang humalile kay Sesar.

Si Antonio ay handá nang maghari ay siyang pagdating ni Octavio sa Roma. Ito'y apó ni Sesar, at ayon sa pahimakás na bilin nang kanyang nuno ay siyang inihabiling maghari. Sinikap niyang mapagbigyang lugod ang bayan, na nagpagawá ng mga libangan na kápapanooran

THE WILLIAMS FASHION TAILORING
SASTRERIA DE G. MASIGLAT
221 PLAZA STA. CRUZ

Se recibe toda clase de trabajos concerniente al ramo de sastrería. Espero pues se sirva Vd. honrarme con su confianza utilizando mis servicios en esta sastrería por lo cual le doy anticipadas muchas gracias.

ESPECIALMENTE MODERNO

G. Masiglat.

Gregorio Yu-Chuco y Herederos

ALMACEN DE TEJIDOS
Y MATERIALES PARA ZAPATERIA
Y CHINELERIA.

Calle San Vicente Nos. 219 y 221. TEL. 1401

MANILA & ILOILO.

ng mga hayop na pumapatay ng tao. At noon, sapagka't kapos ng salapi upang pagbibigyan ng tigsasangpung piso ang bawa't mamamayan ayon sa bilin ni Sesar ay ipinangutang ni Octavio.

Ang ibig ni Antonio ay siya ang maghari; nguni't anang pasiya ng kapulungang bayan ay dapat sundin ang pahimakas na bilin ni Sesar. At isang lalaking nanggagalang Cicerón na mabuting manalumpati ay laging nanalitá ng laban kay Antonio at sinikap ang lahat ng ikagagaling ni Octavio. Si Antonio ngá ay napilitang umalis, at bagaman lalabing siyam na taón ang gulang ni Octavio ay ginawang konsul.

Si Lepido na gobernador sa Espanya ay siyang umampon kay Antonio. Hindi nagtagal at dinalaw sila ni Octavio at noon nga'y nagkasundó silang tatlo, —si Lepido, —si Octavio at si Antonio—na bumuó sila ng isang *triumvirato*, na ang ibig sabihin ay pamamahala ng tatlo.

Sila sa simulá ay naging masamá at mabagsik, sapagka't kanilang pinagkaisahan na ang ibig nilang ipapatay ay papatayin: anopa't pag may nagsabi kay Lepido na kinapopootan niya si Gayon at sinang ayunan nito ay walaag salang mamamatay. Siyang ginawá ni Antonio sa kanyang amain, at gayon ipinapatay ni Octavio si Cicerón na isang taong lumingap sa kanya ng di kawasá.

Sa ganito ring paraan pinag-usig nilang tatlo sina Bruto at Casyo dahil sa pagpatay kay Sesar at dahil sa pagbabangon ng isang hukbo laban sa Roma. Kanilang natagpuan at kinalaban. Ng makita nina Bruto at Casyo na sila'y nadadaig ay nangagpakamatay sa sarili.

SOMBRERERIA

NI

V. LIWANAG

Binundok, Juan Luna 351

Puhunang tagalog at yari rito

Tangí sa pagpapaputi at pag-aayos ng kahi't anong anyong ibigin.

Nagbibili ng mga barong lalake, kwelyo, panyó, korbata, ibp.

Sila'y di pa rin nasiyahan: kaya't si Antonio ay napasa Ehipto upang parusahan si Kleopatra ng dahil sa pagtulong nito kay Casio; nguni't ng magtagpô sila ay nawalâ ang kanyang galit. Si Kleopatra ay nakalulan sa isang daóng na nababalot ng gintô, na may mga layag na kulay ube at mga panggaod na pilak. Ang mga gaod ay itinutugmâ sa isang masayang tugtugin samantalang ang boong palibot ay pinasasalmuyakán ng mga pabalô. At si Cleopatra ay nakapanamit ng suot Venus at naka koronang gintô.

Si Antonio ay sumama sa kanya ng pag-balik sa Ehipto. Nanirâ siya roong malaon na di na niya inalala ang Roma. Karaniwan ay naggugugol sila ng maraming salapi sa pagkain. Minsan ay walâ silang masisipang kainin at kinuha ni Cleopatra ang isang megandang perlas sa kanyang teyna, tinunaw sa sukâ at siyang ininom.

Si Octavio ay nakasirâ ni Lopido: anopa't walang natirang nagpunô sa Roma liban kay Octavio. Siya'y minahal ng bayan na tuloy binago ang kanyang pangalan na ginawang Augusto, na, sa katagang sabi ay mahal na tao, kagalanggalang.

Noon, may mga taong nagsaloob na yamang ang isang bwan ay pinanganlan sa karangalan ni Julio Sesar ay mangyayaring ikagalit ni Augusto (Octavio) na di pangalan ang ibang bwan sa karangalan naman niya. Ng panahong yaon ay pinagsisikapan ng mga tao na makapagbigay lugod sa kanilang punô sa pang-imbang bakâ sila'y pugutan ng ulo o kulungin sa isang madilim na bilangguan: Kaya't pinasiyahan ng mga taga Roma na ang ikaanim na bwan ay pangangalang Agosto na pinakaparaang kay Augusto.

At mulâ noon, ang ikanin na bwan ay pinanganlang Agosto. Gayon man ay di pa rin siya nasiyahan; sapagka't anang ibâ ay bakit ang Hulyo ay magkakaroon ng 31 at ang Agosto ay 30 lamang, at upang hwag maalangin ang bwan ni Augusto sa bwan ni Julio Sesar ay bi-

Ngayo'y panahon ng "Sakit ng Ngipin"

Kung hahanap kayo ng DENTISTA ay tunguhin ninyo si

Dr. A. Vergel de Dios

447 EVANGELISTA.

Walang sakit na gumamot ó bumunot.

nawas nila ang isang araw sa Setyembre at inukol nila sa Agosto. At ito ang dahil kung kaya't ang Hulyo at Agosto ay kapwâ may tatlong pu't isang araw.

Ang kanyang kapanganakan ay hindi rito sa bwan ng Agosto; nguni't lahat ng pinakadakilang bagay niya sa pamumuhay ay nangyari sa bwang ito. Sapagka't sa bwang ito ginawâ siyang Konsul. Sa bwang ito nagdiwan siya ng tatlong pagtatagumpay. Sa bwang ito sumumpâ ng boong pagtatapat ang kanyang mga kawal. Sa bwang ito naglikat ang kanyang mga pakikidigma. At sa bwang ito sinakop niya ang Ehipto.

Si Augusto ay isa sa naging mabuting emperador ng kaharian ng Roma, dahil sa panahon niya naglikat ang mga pagdidigmaan: kaya't ang dating pintuang bayan sa templo ni Hano na matagal na panahong bukas ay isinara noon.

Si Augusto ay nagpatayô ng maraming magagandang bahay at templo. Karaniwan niyang sabihing: Nasunpungan ko itong bayan ng laryo at aking pinapagling marmol. Nagtatag siya ng mga aklatan at pinag-ukulan niya ng lingap ang mga aklat. Sa panahon ng paghaharâ niya namuhay si Horacio at si Virgilio, na mga dakilang manunulat. Ang kanyang paghaharâ ay pinanganlang Gintong panahon.

Labing pitong taon bago namatay si Au-

"GERMINAL"

Samahang ganap na pilipino sa paggawa ng tabako't sigarilyo.

PAGBABA NG TULAY NI AYALA, MAYNILA, K. P.

Bantog sa inam at sarap ng kanyang mga yari;

Bantog sa pagdamay sa mga sakunâ ng Bayan; at

Bantog sa pangunguna sa maraming tanghalan.

Tikman ninyo ang mga may sagisag na:

Germinal, Katagalugan, Kapisanan at Floreal.

gusto ay ipinanganak sa isang sabsaban sa Belen (Bethlehem) ang ninyo Hesus; anopa't sa panahon ng kanyang paghahari nagkatawang tao ang dakilang Manunubos nitong sangdaigdigan. (*Basahin sa susunod na bilang ang kasaysayan ng bwan ng Setyembre.*)

Mga kurokuro tungkol sa pag-ibig

(*Sinipi ni Batang San Isidro sa iba't ibang aklat at pahayagan*)

(Ang mahahalagang pagkukurong ito na sadyang tinipon para sa PATNUBAY NG BAYAN, ay malugod na inihahandog kay Bb. Librada C. Manuel, magandang paraluman ng Kap. "Kami Naman Ngayon" sa San Isidro, Nueva Esiha.)

"Ang gawang umi ig ay di nalalaban sa alin man batas; ni ng sa itaas, ni ng batas dito. Pagka't ang pag-ibig ay turò ng Dyos, isa sa lalò niyang malalaking aral, at isang damdaming kapitapitagan, kaylan man at wagas, isang gawang banal na di nalilikha, kungdi katutubò sa alin mang pusong marunong dumamdám".—*Batang Simoun.*

"Ang pag-ibig lamang ang tumutuklas ng kapwà pag-ibig at naghahatid sa katamisan ng isang buhay na kapuripuri't pinagpapalà ng lahat".—*C. Chaves.*

"Sa ibabaw ng kapangyarihan ng bulag na pag-ibig ay dapat mapatung ang tatlong tagahatol sa mga gawi ng tao: *isip, loob at damdamin*".—*Max. de los Reyes.*

"...Sa panahong ito'y marami sa mga pauitik ang walang nailalahad liban na lamang sa mga kasaysayan ng pusò"...—*Engracio L. Valmonte.*

"Sino ang may sabing ipagkakasala ang gawang magtapat ng wagas na sinta? Sino ang nangakong kanyang mababatà ang dagok ng hapis at ulos ng dusa?"

Elang de los Reyes.

"Hangga't lalong umiibig ang isang tao ay lalong nagdurusa at lalong lumulupit ang pag-irog habang ito'y nagsisikip sa ating pusò".—*José Palma.*

"Pag-ibig ang hindi marunong gumalang

sa kanya ay walang dukhá at mayaman Pawang pantaypantay at di matutulan pag nakikituloy sa pusò ninoman".

Elang de los Reyes.

"...Sa kaligayahang nilalasap ng mga tao ay iisà lamang - ang napapatangì: *ang umibig at maibig noman*".—*Remtrid.*

"Kung pinagtitiyay ang isang pangako ng isang babai sa kabyak ng pusò ay daig ang hiyas na magandang gintò at di masisirà ninomang palalò".

Juan Rivera Lazaro.

"Pag-ibig ay isang halamang dakilà na di maaaninaw kahi't sa gunità ang idinidilig masaklap na luhà o kaya'y pagsuyò na walang kamukhá".

Elang de los Reyes.

"Ang luhà ng mata ay luhà ng pusò na di mangyayaring magisa't masugpò ang luhà ng mata sa kanyang pagtulò may sa pagdarayà pagliyag, pagulol at paninibughò".

José M. a Rivera.

"Ang mga pangako't dakilang sumpaang pagtanngis ng una't mga kapanglawan Pawang napapawi't nangalililimutan".

Antonio D. Paguia.

"Ang sinta ng tao'y parang sugal lamang manalo't matalo sa pamumuhunan dalaga't binata'y nagsasapalaran kung matalo'y palad kung manalo'y buhay".

Lope K. Santos.

"Bulaan, bulaan pag di nga humibik pusong busabusin ng isang pag-ibig palibhasa iyan kamandag ay labis kapagka namugad sa alin mang dibdib".

Elang de los Reyes.

"Ang babaing maganda ay isang malaking tukso, nguni't tuksoong nakahahalina at di nakakayamot".—*Gerardo Changko.*

"Ang pag-ibig na wagas at katutubò ay di kamikilala ng kanyang hanggahan".—*Remtrid.*

LIBRERIA Y PAPELERIA

DE

P. S. Viuda de Soriano.

Rosario 225 y Plaza del Conde No. 1008, Binondo.

Nagbibili ng mga aklat sa tagalog, kastila at inglés; ng mga kuaderno, pluma, lapis, tinta, papel at ibp.

Boong giliw na tinatanggap ang lahat.

PASANGLAAN

NI

FAUSTO O. RAYMUNDO.

Daang Ilaya blg. 641-645 pagliko sa Aceiteros, San Nicolás, Maynila.

MATAAS humalagà sa isinasalà, MABABA ang patubo. MADALING pagsanlaan at gayon din kung tubusan.

Nagbibili ng mga hiyas na BRILLANTE, PERLAS, GINTO at PILAK sa halagang lalong mura.

Lahat ay Sigarilyong Virginia

Piedmont
Ang Sigarilyong mainam

Kneedler Bldg. **LIGETT & MYERS TOBACCO Co.** Manila.

KUPONG MAHALAGA SA BAWA'T PAKETE

Ang kaarawang tak-
da sa mga kupon ay
pinalawig hanggang sa
ika 30 ng Hunyo ng
1919

"Ang mataos na pag ibig ay katulad ng
pag ibig ng bulag sa araw, paris ng pag-ibig ng
isda sa tubig gaya ng pag ibig ng banal sa Dyos".
Ric. A. Clarin.

"Sa salitaan ng mga puso ang pupô ay di
pagibig, sa lambingan ng magsing irog ang pi-
tagan ay pagkutyâ".—*Lope K Santos.*

"Ang pagibig kung minsa'y maikutulad sa
isang payapa at masayang langit at kung min-
san nama'y sa isang impyerno ng kalulwa".—
Matanglawin.

"Ang pagsubok nasa nag-iibigan, ang pag-
tarok ng loob ay karaniwang gawin ng isang
umiigrog ng taos at wagas".—*Mahiwaga.*

"Sa matalik na pagkikilala'y karaniwang
nagbubuhay ang mataos na pag-ibig".—*Medano.*

"Tulad ko'y bulaklak na biglang hinagkan
ng hamog na mula sa kaitaasan
tulad ko'y bilanggong sa isang kulungan
ng mga parusa'y biglang pinawalan".

Pascual de León.

Ang mga Hiwaga ng Inkisisyon sa Espanya

Sinulat ni **M. V. de Ferreal.**

Salin ni **S. G. Calderón**

(karugtong)

XI.

—Tena sa loob—anang patuloy ni Arbues:
—Enriquez, salaysayin mo sa akin ang iba't
ibang bagay sa iyong pamamahala. Anong la-
gay ng mga pagkakamali sa pananampalaya?

—Among lumalaganap po sa isang paraang
kakilakilabot; ang mga kombento man po ay di
rin malinis sa salot na ito.

—iDyadlo!—anang inkisidor,—kailangang
ayusin at palakasin ang loob ng mga katoliko,
na ipalagay na mga "erehe" (6 may maling
pananampalataya) yaong lahat na di magsak-
dal ng "erehiya" (6 maling pananampalataya.)
¿Sinosino ang dinakip ng linggong ito?

—Tila pô mandin labing lima ó dalawang pá.

—¿Kalagayan?

—Ang mga ito pô: dalawa ó tatlong doktor sa teolohiya na anila'y may kulang daw pô ang lagdang latin ng Vulgata, at ang mga iba pa pong kagaya rin nila ng pagiisip, na kungwa'y nagpapanggap na mga katoliko ay mga masikap na alagad ni Martin Lutero.

—May ilán sa mga una na kinapopootan ko ng gayon na lamang. Nangápaka palalò na ginugugol ang kanilang boong nalalaman at ang kanilang boong katabilán upang iguhò ang kapangyarihan ng inkisision. Si Juan de Avila, si Luis de Granada, si Juan na nagbabansag na Juan de Dios at ang iba pang mga tanghal na kung magpanggap ay mga apostol, at kung mangyayari ay patatawag na mga martir upang pasapitin sa kaibuturan ng kalooban ng mga tao ang mga isipang panghihimagsik at pagsasarili. . . Nguni't isinusumpá ko kay Kristo, na mangápapariwarâ....

—Among—aní José,—¿dî ba kayâ mapatahimik ninyo sila?

—Oo—aní Pedro Arbues:—Yamot na ako rian sa mga pangangaral na walang humpay, na ibinubuyó ang bayan sa adhikâ at tapang sa ikalalayâ. Ang mga taong ito ay nangagkukunwang mahihinhin at mga mapagpakumbabâ upang maging malalakas, at sila'y pinaniniwalaan ng bayan, sapagka't nangababantog sa kanilang pananalitâ; nguni't itunay na Dyos! Ang bawâ't salitâ nila sa kanilang pangungusap ay isang tagâ sa pulpito ni San Pedro, at kung nababatid ng Kinatawan ni Hesukristo ang mga tunay na layon ng Iglesia, ay pababayaan akong kumilos ng malayâ laban sa kanila, at ipasusunog ko sila, sapagka't sila'y mga talagang erehe (1), at bagaman nangagpapanggap na mga taga iglesia, ay hiwalay ng boong puso't kalooban sa iglesia ng Roma.

—Among—anáng malamig na badyâ ni José,—upang maparam ang punò ay kailangang buntin ang mga ugat; habang may nabubuhay na isang erehe sa Espanya, ay lilitaw at liliang erihya na gaya ng mga halamang iyan at kailangang hwag mag-iwan sa lupa ni katiting na ugat.

—Isasaayos natin—ang tungon ng inkisidor,

EL BUFETE SOTTO

Se ha trasladado á la Plaza McKinley, N.º 47, altos de la "Consolidación Nacional."

Teléfono 616.

—at sa pangalan ng Birhen! ay magsisitayô tayo upang igumon sila sa lupang kinaroroonan nila.

—Walâ pong magagawang marami sa pamamagitan ng Dyos—anáng paimbabaw na bigkas ni Enriquez;—ito po'y naisip ko na.

Sa ganitong pagsasalitaan ay nakarating sa pintuan ng kwarto ng inkisidor.

—¿Sasama ka ba, José? aní Arbues.

—Patawarin ako ng inyong kamahalan, kailangan pong maghandâ ako ng isang sermon para bukas.

—¿At pagkatapos ng iyong sermon, sasamahan mo ba kami sa kombento ng mga Carmelita?

—Lubos pong nátatalaga ako sa ipaguutos ng inyong kamahalan—ang sagot ng minamahal na kasabay ang pagpapaalam sa inkisidor.

Si Arbues at ang bagong gobernador sa Sebilya ay nagsipasok sa kwarto.

Si José ay yumaon.

Ng babagtasin niya ang pintuan ng palasyo ng inkisision, ay nakita siya ng isang babaing nakaluto, at palibhasa't siya'y suót dominiko ay sinapantahang kaanib siya ng inkisision: anopa't lumapit sa kanya na nakaduúp ang mga kamáy, at sa pananalita'y napagkikilalang naghihirap ang kalooban.

—Kagalanggalang na ginoo—aniya,—maari pu bang mákausap ko si G. Arbues.

¿Sino pú kayo?—ang pahanggang tanong ni José;—¿anong sadyâ ninyo sa inkisidor?—

—Ibig ku pung iluhog sa kanya ang buhay ng aking amâ—ang sagot ng dalagang nababaklá; ang aking amâ na walang sala at nasasakdal sa salang erehiya; ang aking amâ na dating gobernador sa Sebilya, at ngayo'y. . . .

—¡Dolores!—ang nabukâ sa bibig ni José, na minamasid niyang maigi ang mukhâ ng dalaga na bahagyâ nang nakalitaw sa nakatakip na lambong.

KATUBUSAN PAGAWAAN NG TABAKO'T SIGARILYO

Daang Clavel 501, Binundok,

TEL. 8524.

Ang pagawaang ito ay puhunan ng mga manggagawa at sa mga pilipino na itinayô sa ikagagaling nila at ng bayan: kaya't kailangang lingapin natin yamang ang mga yari rito ay isa sa mga pinakamainam, maging sa matabang at maging sa matapang na lasa ng tabako't sigarilyo.

Siya ngâ nating hititin.

THE AMERICAN BIBLE SOCIETY

503 AVENIDA RIZAL.

Nagbibili ng mga Biblia sa iba't ibang wika.
Inyong pagsadyain at pagkakalooban kayo ng
ayon sa halagang taglay ninyo.

--Ano't nalalaman ninyo ang aking pangalan? anang badya niyang naninginig.

--Dolores Argoso--anang patuloy ng dominiko sa isang pananalitang magiliw at mahinahon,--hwag kang lumapit sa bahay na ito, sapagka't ang masusumpungan mo rito ay kasiraang puri o kamatayan.

--Bakit ninyo nalalaman?--ang tanong niya na naningilabot.

Ipinagsama ng dominiko si Dolores, na di tumutol ng pagsunod.

--Halika, kawawang dalaga--anang baguhan, na nagmanadling inilalayô siya sa palasyo ng inkisidor;--halika, at kung ibig mong manatiling malinis at malingtas ang amâ mo, ay magtago ka. !Oh kawawa ka! isa abâ mo kung makita ka ni Pedro Arbues.!

--!At kung gayon!--aniya na nagtaglay ng kaonting pagtiwalâ sa malamalam at magiliw na pananalitâ ng dominiko,--!Ano pong dapat kong gawin upang malingtas ang aking amâ?--

--Magtago ka, ipaubaya mo sa akin at ako ang bahalang kumilos--ang sagot ni José.--Oo, Dolores, ipabahalâ mo ngâ sa akin.

--!Sa inyo pô?--aniya, na siya'y napapataka na kanyang pinagmamasdan, sapagka't naalala niyang ang kanyang kausap ay kagawad ng inkisision.

--Oo, sa akin--anang mapanglaw na sagot;--sa akin, na, sa loob niring sawing palad na abito ay taglay ko ang isang kaloobang mahabagin.

--!Napakabata!--inisip ni Dolores, na, sa malamalam na liwayway ng gabí ay napupuna ang kanyang magagandang kamây at marangal na mukhá.

--!Oh Dyos ko! bakit pû kayo dominiko?--

--Kaipala'y upang malingtas kita--anang nababagbag na pananalitâ ni José;--paniwalaan mo ako, Dolores, at hwag mong sayangin ang panahon sa pag-uusisâ ng mga hiwaga ng aking buhay: ang abito kung minsan ay isa lamang balat-kayô na naglilingid ng mga sugat ng puso.
(Ipagpapatuloy.)

Carlos F. Malfort

FOTOGRO

SAN FERNANDO 940, BINONDO, MANILA.

Sinomang ibig paretrato ay maaaring tawagin siya sa sariling bahay o kaya'y pagsadyain naman siya sa kanila.

Ang Dalagang Tagabukid

Ang maralitang tulang ito'y inihahandog ko ng buong puso sa mahinhing binibini na sila Lumeng Alkanar at Rossy P. Aquino at sa mga katotoong Girasol at Ilog-Tala.

Sa Ilaya ng nayon ko'y meroon kang makikitang Isang linang na malawak at bukirang lubhang patag Na libot ng mga sapâ't kawayanang mabubulas. Sa dakong gitnâ ng linang ay may maragang mamamalas Na wari ba'y pinapangkol ng sampalok at anunas.

Pagkatawid mo sa sapâ ay agad mong masisilip Na, sa sulib ng punong mangga'y may dampang nakatirik, Lumapit ka't mamamalas mo'y bakurang sakdal linis Na tigib ng mga gulay: patola, upo't kamatis At sa ulunan ng dampâ'y mga labanos at mimis.

Sa hagdana'y patao ka't maliksi kang dudungawan Ng masipag na dalaga at magandang paraluman, Papapanhikin ka niya't aalayan ng upuan Sa loob ng dampâ nilang maliwalas at mainam. Patatabakuhin ka't itatanong ang iyong pakay.

Pag nalamang ang nasâ mo'y huminingi ng gulayin Ay agad kang ikukuha't sa iyo ay ihahayin. Kung palay ang kailanga'y magtapat ka at magturing Kahi't na il ng kaba'y di ka niya hihiyain Nguni't igagalang mo lang ang kaniyang pagkabirhen.

Sa pasudlong ng tahanan ng dalagang taga Bukid Ay pilit na mawiwili ang mata mo sa pagtitig Sa nagbiting mga binhi na sa linang ay panghasik; Sa ilalim ng pataga'y mga supot ng malagkit, Ng nutaw, mustasa, batad, kibol, dawa't perhulis.

Ang gawain ng dalaga'y kung ranahon ng tag-ula'y Magtaunim ng mga binhing sa panaho'y nahibiyang Pag ang ulan ay malakas at sa kanya'y gumiginaw Ipinid ang pintua't sa tabi ng durungawa'y Mauupo, mananahi't magaawit ng kundiman.

Ang dalagang Taga-Bukid kung magmahal ay dalisay Sa kasuyong bagong-tao sa dangal niya'y nâgalang Pag siya'y pinaglaruan ng binatang kasintahan Umasa ka't pihongpihong uutang siya ng buhay Bago siya pumatungo sa malamig na libingan.

Ang dalagang Taga-Bukid ay malakas at masipag Maliksi kung gumawa at mabanayad kung mangusap Pagka't natatalos niyang ang babaing talipandas Ay malimit na masadlak sa mga dusa't bagabag. Ang dalagang Taga-Bukid ay matapang: walang gulat...

TO. G. ODNUMSEG.

Sa "Lakas ng Panulat."

BAHAY SANGLAAN

NI

ZAARIAS DE GUZMAN

Daang Villalobos 144, Kyapo.

Tel. 3595.

Mabuting maghalagâ sa mga hiyâs, na gaya ng mga brilyante, perlas, gintô at iba pang mga bagay na may halagâ. Mataas ang turing sa mga pagtasa, magaan ang patubô.

Aklat na Patnubay

Ang "DIRECTORIO FILIPINO DE CORNEJO" ay tapós na sa limbagan. Ang aklat na ito ay naglalaman ng tootong maraming mahalagang bagay, gaya ng kasaysayan at heograpiya ng Pilipinas sa isang maikling pananalaysay, ang talaan ng mga lansangan, pook, bayan at lalawigan nitong Pilipinas sangpu ng mga namiminund sa mga ito, at gayon din ang maraming bagay na dapat malaman ng madla hinggil sa pagsasaka, pangangalakal at iba't ibang pagkabuhay, sakâ ang ayos at kapakanan ng mga kagawaran at kawanihan ng ating Pamahalaan. Sumulat kayo agad kay G. CORNEJO at ng hwag kayóng maubusan.

Kasaysayan ng Kasalukuyang Digma

(karugtong)

ANG UNANG LABANAN AT ANG PAG-URONG NG MGA PRANSES

Sinipi sa Bailly-Baillière

Pagkatapos makalunsad ng hukbong alemán sa hanay ng Aix-la Chapelle-Malmédy-Tréves-Metz Strasburgo, ay nakasulong ng di kawasâ.

Ang mga kutâ ng Lieja, na ang kâhulihulihan sa mga ito ay di sumukò kungdi noong ika 15 ng Agosto ay paraparang niwalang bahalâ ng heneral von Kluck (sa unang hukbó), at lumagpas ng Mosa, nakipamook sa mga kawal belga sa Aerschhof at sinakop ang Bruselas noong ika 20 ng Agosto.

Ang ilog sa Huy ay tinawid ng heneral von Bulow (sa ikalawang hukbó), mulâ sa lalawigan ng Euien upang makarating sa dakong pinaglabanan noong 1815 at pagkatapos ay makalipat sa hanay ng dakong Sambre, sa pagitan ng Namur at Charleroy.

Ang heneral von Hausen (sa ikatlong hukbó) at ang duke ng Wurtemberg (sa ikapat na hukbó) ay nagsilipat sa Dinant at Neufchateau

mulâ sa himpilang Malmédy—Saint—Vith, na nagtipamagtas sa dako ng mga Ardenas.

Sa gawing kaliwâ nila ay humanay ang ikalimang hukbó (ang sa kronprinz ng Prusya), na nangâ sa Tréves at Metz, na bumagtas sa Luxemburgo.

Sa silanganan ng Metz ang hukbó ng Kronprinz ng Babyera (na ikanim na hukbó) ay nagpatuloy ng lakad laban sa hanay ng hukbong pinangunguluhan ni Castelnau, na noo'y napapaniganib ang dakong kanan sa heneral von Heeringen (na ikapitong hukbó) at ang dakong kaliwâ ay napapaniganib sa mga kawal na nangasa trinchera ng Metz. Sa dakong ito nagsimulâ ang kilos ng madla noong ika 20 ng Agosto.

Ang mga kawal pransés na paminsanang sinalakay sa tatlong dako ay hindi nakapagpatuloy ng pagsulong. Ang isang pulutong ng hukbó ay napaurong at siyang nakapinsalâ sa boong hanay. Sa tulong ng mga saklong buhat sa himpilan ng Toul at sa hukbó ng Duboil ay nakipaglabang maigi ang heneral Castelnau at napigil ang mga kaaway sa pook ng Nancy at sa Mortagne noong ika 7 ng Setyembre.

Sa gawing kaliwâ, ang ikatlo at ikapat na hukbong pransés ay nakipamook sa mga alemán noong ika 21 at ika 22 ng Agosto sa Luksemburgo ng Belhika. Ang dakong yaon na totoong magubat ay hindi nababagay sa hukbong kâbâ-yuhan ni sa mga kawal sa himpapawid at ang mga kawal na nagpapaputok ng kanyon ay walang magawâ. Ang mga kawal pransés (na lakâd) ay napipilan ngâ sa iba't ibang dako at sa dami ng kaaway ay napaurong sila sa may hangganan.

Sa pag urong na ito ay nalantad ang hanay sa dakong kanan ng ikalimang hukbong pransés, na, ng makalagpas sa Charleroy at Dinant ay halos nakarating sa Namur.

Ang pulutong ng mga kawal na ingles na naglalagailâg, sa paunund sa kilusan ay nagipit ng boong hukbó ni Von Kluck at noong ika 26 ng Agosto ay napasa panganiib sa pagitan ng Landrecies at Cambrai, na naghirap ng di kawasâ sa pag-iwas sa salakay.

Nagbago ang boong anyô. Sa mga kaonting kalamangin ng mga unang araw ay nahalinhan ng sunodsunod na pagkabigô lalong lalo na sa harapang ng labanan. Anong gagawin ng mga pransés upang malunasan at makalamang sa katayuan?

(Ipagpapatuloy.)

BIBLIA BIBLIA

SA LAHAT NG WIKA

SA

BRITISH & FOREIGN BIBLE SOCIETY

636 Isaac Peral, Ermita.

SOMBRERERIA SASTRERIA

DE
P. AUSTRIA.

Carriedo 247.

M. H. del Pilar, 409. Ermita.

Tel. 4482.

Tel. 3503.

Nagbibili ng sarisaring mga bagay para sa mga lalake, gaya ng sapatos, medyas, corbata, panyô, lalong lalò na ng mga sombrero rito sa Pilipinas.

Ang pag-aalaga ng mga inahing Manok

(Sipi sa Ikasusulong ng Pagsasaka)

Kaipala'y bihirà sa mga magsasakang pili-pino ang hindi nag-ukol ng pagaalaga sa mga inahing manók. Marahil ang pagaalaga ng mga tandang at sasabunġin ay may kinalaman sa pag-aalaga ng mga inahin; at ang mga ito'y hindi huli sa pagkakailangan kapag inihahandá sa dulang ng piging.

Gayon man, ay nananatili pa tayo sa pag-bili ng mga itlog sa China, na pinagkakagugulan natin ng halagang kalahating angaw na piso sa taón taón. Ito'y isang maliwanag na katanayan ng di pagkasapat ng ating pagmamamukan upang magkaroon tayo ng marami't magagaling na uri ng itlóg.

Yaong mga nagnanasang magsikap sa hanap-buhay na ito, ay makatatagpô ng ligaya sa isang gawaing maginhawa at kawiliwili at ng lalong mabuting pagkakataón sa pagpapayaman.

ANG DAPAT MUNANG PASIMULAN

Sa pagpili ng isang pook ra pagtatayuan ng manukan, ay hindi sáplitan, ang pumili ng isang lupang mataas ang halagá. Kung makikita ng isang lupang tuyô, hindi halumigmig, nguni't buhanġinin, ay yaon ang lalong nababagay. At kung mayroon pang ilang punong kahoy ang lupà, ay lalong mabuti, sapagka't ang liliim niyaon ay isang mahalagang sangkap sa pag-aalaga sa mga inahin. Kung makapipili sana ng isang pook na pahilg sa dakong timog ó timog silangan, ay lalo dising mabuti, sapagka't ang bagay na ito'y magdudulot ng kailangang sinag ng araw upang magkaroon ng likás na init ng kalinisan. Pangilagan twina ang isang lupang maputik ó lagkitin.

Kung nakatagpô na ng isang lupang pagmamamukan, ay pagsikapang ang kanyang pangbu. ngad ay mapaharap ng kaunti sa dakong silangan ó kaya'y lantád na lantád sa dakong timog. Kung harap sa timog ay totoong mabuti kung patuloy ang tag-araw ó tag-init, nguni't pagsapit ng tag-ulan o tagginaw ay mangangailangang totoo ng sinag ng araw at kaun-

ting pagkahilig sa dakong silangan. Ang tayóng ito ay magsasanggalang ng pangitngad ng manukan laban sa mga hangin habagat at balaklaot ó hilagang kanluran. Kung mayroon isang mabuting parang, ito ay magiging lubhang mahalaga, sapagka't maaaring pag-anihan ng alfalfa ó mais at iba pang sereál. Napagkilalang ang alfalfa ay maaaring maging saligan para sa isang pagpapakaing makabubuti sa mga manok, at ang isang manukang natatayô sa gayong pook na mapanggagalingan ng saganang halamang pagkain, ay totoong na sa magaling na kalagayan.

Bago pasimulan ang pagtatayô ng manukan ay nararapat paka-alagatain ang suliranin ng paagusan ng tubig. Ang tubig sa ibabaw ng lupà ay nararapat umagos mula sa kinatatayuan ng manukan,—at hindi patungo sa manukan— at nararapat pakaingat ang halumigmig ay hwag manggaling sa ilalim ng lupang manukan at paibabaw sa lupà. Kung ang tubig ay naiimbak sa ibabaw ng lupà ng manukan ay maliwag mapatuyô, kahit na lantád sa hangin. Ang mga langaw na pinababayaan sa lupà ng manukan ay makapapanganyaya sa buhay ng mga sisiw.

PAGTATAYO NG MGA MANUKAN.

Ang pagkakaibaiba ng kalagayan ng mga manukan ay makapagtataglay ng iba't ibang uri ng pagkakatatayô at ang mga kabagayan ng singaw ng lupà ay nararapat isaalang-alang. Hindi latin matitiyak ang pagkakaibaiba ng manukang nararapat, kung hindi makikilala ang pook at iba pang bagay na lubhang mahalaga na may kinalaman doon. Ang isang manukang ay nararapat pillin ng sangayon sa kaniyang likás na mga kabagayan, at ang magagawá namin ay ibandog sa aming mga mangbabasa ang mga mahalagang kaisipan hinggil sa kanlungan ng mga inahing manók at iba't iba pang uri ng pagtatayô ng manukan, na anopa't ipinaubaya sa malibigan ng bawa't isa ang inaakalà niyang lalong naaangkap sa kaniyang mga pangangailangan.

Ang manukan ay hindi nangangailangang maging makisig sa kaniyang kabuuan at sa kaniya mang pagkakabalankas, nguni't nararapat ialinsunod sa ilang alituntuning nararapat isa alang-alang kung ninanais matamo ang sukat hintaying kapakinabangan. Ang alituntuning ito ay ang mga sumusunod:

Ibig ba ninyong magkaroon ng mga mainam na kasuutan ayon sa bagong panahon? Kung gayon, magsadya kayo sa patahim ni

ISAIAS ALVARAN

606 Azcarraga, Tondo.

MANILA.

 PACO STUDIO

1430 HERRAN

May manunuklay na walang
BAYAD.

PAGKAALIWALAS

Ang mġa ibon at manók ay lubhang gumagamit ng oksihenong tinataglay ng hangin. Walá silang mġa glandula sa balat, kailan ma'y hindi pinagpapawisan at ang tanang halumigmig ay iniwawaksi sa pamamagitan ng hininga.

Tingnan ng natin kung makapagtatayo tayô ng isang kanlungan na nababagay sa talagan kalagayan ng mġa ibon at manók. Dapat magkaroon ng masaganang hangin dalisay at malamig upang hwag kulangin sa kinakailangang oksiheno. Talastas natin na ang halumigmig ay nanggagaling sa hininga na kasama ng hangin malamig, na hindi mangyayaring maigá sapagka't nanggaling sa isang lugar na lipos ng balahibo o bagwis ng mġa ibon o manók. Dahil dito ay lubhang kailangan na magkaroon ng isang pook na totoong maaliwalas na makaáli^s ng halumigmig na ito, kung di gayon ang kanlungan ay magiging halumigmig o basabasá.

HALUMIGMIG

Upang papanatilihin ang mġa ibon o manók sa isang kalagayang mabuti at walang sakit ay kinakailangang pangilagan ang halumigmig. Ang hangin sa isang pook ng manukan ay mapanggagalingan ng maraming halumigmig kung ito ay malalapit sa lupang may kalamigan. Ang mabuting gawin sa ganitong pangyayari ay, uná-uná, siguruhin na maging tuyô ang lupang kinalagyan ng manukan, at ikalawa, pagsikapang magkaroon ng masaganang aliwalas.

PAGPAPATUYO

Kung ang mġa pangyayari ay ikabighani ng isang tao na magtayô ng manukan sa isang lupa na hindi tuyô sa kinauugalian, ay narapat baguhin ang lagay ng manukan na anopá't pataasin ang kinatatayuang lupa. Pataasin ang mġa pinakadingding ng manukan hanggang sa umabot ng mġa labingwalong pulgada o mahigit.

LIWANAG NG ARAW

Ang susunod na bagay na kinakailangang sikapin sa pag-aalaga ng manók, ay ang nahinggil sa liwanag ng araw. Ang liwanag na itó ay di lamang nagbibigay ng anyong masigla at masaya sa manukan, kundi nagdudulot pa ng isang kalinisang likás na makapagpapalayô sa mġa sakít, nakatutulong sa paggamot sa sakít ng manók kung sakaling may sakít at nagbibibi-

Paunawa

Sino mang ibig sumuskribí rito sa, "Patnubay ng Bayan" ay sumulat kay S. G. Calderón, 758 R. Regente, Binondo, Manila. P1.00 isang taón sa Maynila. P1.20 sa lalawigan.

Ang sa bawa't taóng nagdaan ay P2.00.

gay pa, sa kanilá ng kaliwanagan upang makita ang mġa butil sa kanilang mġa paligid. Magkaroon ng kailangang kristal sa kinalalagyang malapit, nguni't ang napakaraming kristal ay ikinapagiging mainit ng manukan sa boong maghapon, at malamig sa boong magdamag. Ang mġa kristal ay mabuting tagapaghatid ng init. Kung ang isang manukan ay napakaraming kristal, ang pagpapagawá niyaon ay lalabás na lubhang magugol. Dahil doon ay hindi nararapat magkaroon maliban sa isang talampakang parisukat para sa isang lugal na may labingdalawang talampakang parisukat ng lupa. Dapat din namang sikapin na ang mġa bintana ay malagay sa wastong kalagayang bukás mula sa itaas at paibabá at hindi sa mġa tagiliran at ibabá, sapagka't kung nalalagay sa mabuting ayos ay naglalagos doon ang liwanag ng araw na pumasok sa loob, na siyang nakapagpapatuyô at nakapagpapalinis.

ANG MANUKAN

Kung itatayô ang isang manukan ay mabuting isaalang-alang ang pook na kinalalagyan na may kinalaman sa pag-aarimuhonan at sa panahon paggawá. Kinakailangan ng ang isang pagtitipid, na anopá't hwag masayang ang panahon at paggugugol ng salapi.

Ang mġa manukan ay mauuri sa ganitong paraan: manukang dugsong-dugsong at manukang bukod-bukod, at ang bawa't isá sa mġa itó ay mahahati sa tatlong kalagayang sumusunod:—bukás, napipinid at ang may tabing sa harap, at maarri ring ilakip dito ang lahat ng balangkas na minamagaling ng isang nagpapgawá.

Salin ni Eusebio Daluz.

(Itutuloy)

MGA AKLAT NA KAILANGAN

MUNTING DICCIONARIO INGLES-TAGALOG

AKDA NI

SOFRONIO G. CALDERON

— P- 1.20 —

POCKET DICTIONARY INGLES - ESPAÑOL - TAGALOG

AKDA NI

SOFRONIO G. CALDERON

— P- 1.20 —

DICCIONARIO

INGLES-ESPAÑOL-TAGALOG

Con partes de la oración y pronunciación figurada.

Akda ni SOFRONIO G. CALDERON

P- 4.50 y P- 6.50

Ipinagbibili sa lahat ng Lihreria at sa Libreria ni Sofronio G. Calderon.
758 Reina Regente, Binondo, Manila.

Taller de Encuadernación

NI

Sofronio G. Calderón

758 Reina Regente, Binondo.

W2N5

Murang tumanggap at mabuting yumari.

**Gumagawa ng mga pads na gamit sa
mga páaralan at sa mga opisina.**

**Suntuoso surtido
en joyas de oro y
platino con brillan-
tes y otras piedras
finas**

PARA SENORAS

*Pendentifs,
Sortijas,
Pulseras,
Pendientes,
Broches,
Imperdibles,
Relojes—Pulsera
Elgin y de otras
marcas renom-
bradas*

*Monederos de malia de oro
Vanity cases de oro, etc.*

PARA NINAS

*Pulseritas,
Sortijitas,
Medallas y gar-
gantillas
Pendientes, etc.*

MAGNIFICO SURTIDO
En sortijas de brillantes,
DESDE -P. 12.00 a -P. 4.000.

PARA CABALLEROS

*Sortijas,
Alfileres para corbata,
Gemelos para punos,
Juegos de botenaduras,
Relojes—Pulsera,
Imperdibles para cuello,
Relojes de bolsillo, etc.*

H. E. Heacock Co.--Escolta 121-123